

EL MASCLISME DE L'IMPERI ES DESPULLA SOL

IRENE LEÓN

Quito, Equador

L'imperi d'avui s'assembla molt al règim colonial d'ahir perquè, hereu de segles de poder piramidal, en la seva identitat registra versions modernitzades la mateixa ideologia de poder, domini, possessió i coacció que, entre d'altres coses, han nodrit, segle rere segle, les pretensions megalòmanes d'uns quants homes i les seves aspiracions de col·locar-se a la cúspide de la piràmide, subjugant des d'allà dalt la resta de la humanitat, convertida en peó movable i en casos rebutjable.

En la part inferior de la piràmide abunden les dones, les quals, malgrat alguns canvis, segueixen el capdavant del grup exclòs, de les polítiques socials inexistents, dels drets existents però ignorats, de l'argúcia del capital que esquiva allò humà i deifica el mercat.

A més d'encapçalar els grups afectats pels excessos de l'imperi, elles són les primeres a pagar la factura de les incongruències relatives a la seva imposició. A Iraq, per exemple, són patents els retrocessos en els drets efectuats des de l'inici de la invasió. Endarrere han quedat les polítiques d'inclusió que, per reparar desigualtats, acordaven per a elles la prioritat en l'educació, la salut o els càrrecs públics; sota el règim d'ocupació, elles traginen recuperant ferits, alimentant del no-res els seus, resistint a la jungla militar. També passa a Afganistan on el pretext del seu alliberament va ser utilitzat fins i tot com a *leitmotiv* de l'atac militar. El món sencer està infestat de bases militars, i al seu entorn pul·lulen els serveis sexuals, en els quals, un cop més les dones es guanyen la vida al cost d'ofrenar-se elles mateixes.

Però si la faç militar de l'imperi i els seus més evidents menyspreus masclistes apareixen com el fet més visible, les repercussions socials, econòmiques i culturals de la seva imposició, són la característica permanent de la guerra de baixa intensitat, que el seu sosteniment acusa.

No obstant això, les dones segueixen més aviat complint un rol social i econòmic de primer ordre, especialment en les àrees desvalorades, justament per ser catalogades com a àrees de competència femenina: en la petita agricultura, que és on la majoria de la humanitat obté l'aliment; en la producció i reproducció de la vida, imputada com una feina femenina específica i

gratuïta; en l'educació, en la salut i en les cures, que desplaçats a l'àrea domèstica per efecte de les polítiques neoliberals, han tornat a ser un afer privat. I aquests són a penes uns exemples d'una llista interminable.

L'imperi es nodreix del treball deslocalitzat, precari, domèstic gratuït i fins esclau, que són modalitat corrent en la inserció laboral de les dones, que es caracteritza a més a més pels baixos salaris, les nul·les condicions laborals, l'assetjament sexual, la falta de garanties. La *maquila* i els serveis figuren entre els exemples típics, però aquestes modalitats també s'estenen a totes les anomenades àrees informals i a les seves extensions de massivitat recents: l'entreteniment i el treball sexual.

Les pretensions imperials d'exportar democràcia, benestar i èxit, principalment a través del joc del lliure mercat, són l'ardit que legitima l'assentiment de les cúpules submises dels països sotmesos. Impossibile imaginar, per exemple, que els governs negociadors del lliure comerç, desconeguin les conseqüències que la competència desigual imposa al mercat local i més encara als pobles, però prefereixen ignorar-los per fer prevaler el seu somni de colar-se al grup dels guanyadors, substant recurrents i éssers humans a canvi de bagatel·les.

Sota el lliure mercat, la competència entre les productores i venedores de panades farcides o de mossecs amb la potent McDonald, només portarà a l'anihilament de les primeres i, si sobreviuen, hauran de comprar franquícies als amos dels coneixements i sabers que elles mateixes han produït. El lliure comerç és el s'ha acabat! per a la petita agricultura domèstica, que és font central de la sobirania alimentària dels països pobres, la seva desaparició comportarà la fi d'un dels espais de producció de coneixement que les dones, històriques descobridores de l'agricultura, han desenvolupat durant segles.

La llista de tossuderies de l'imperi davant les realitats de les dones és interminable, perquè només la tossudesca troba justificacions per explicar per què en èpoques de biotecnologia, mentre s'hi inverteixen milions, la principal causa de mortalitat en el món continua sent la materna; per què en l'era digital i del

coneixement hi ha països on fins al 80% de dones són analfabetes; per què mentre uns acumulen guanys comparables al pressupost d'un país sencer, milions viuen, alimenten, curen i s'alberguen, amb els divisibles centens de menys d'un dòlar per dia.

Per a la majoria de dones en el món, els diners milionaris malgastats en míssils intel·ligents i altres armes, no sols són una aberració sinó també una abstracció, són xifres inimaginables per als qui, davant la privatització de l'educació, s'endeuten a l'infinit perquè els seus fills puguin exercir aquest dret humà universal, consagrat des del segle passat.

L'imperialisme es nodreix del racisme i de les seves interseccions amb altres formes de discriminació, no només perquè la seva ideologia reconeix només un grup ètnic com el dipositari de tot principi de civilització, la visió del qual sobre el món es presenta com a universal, sinó perquè col·loca les ètnies, pobles i grups discriminats com un mal que es podrà superar quan aquests, oblidant-se de si mateixos, s'integren a la lògica de la globalització. Per aconseguir-ho, a més de la guerra econòmica i de les pràctiques genocides, imposa polítiques de població que inclouen mecanismes de control sobre el cos i la vida de les dones, tals com l'esterilització forçada imposada a les dones de les ètnies discriminades i als pobres.

En fi, l'imperi es despulla per si sol, perquè les realitats tangibles que provoca la seva imposició, posen en evidència la duplicitat de les seves intencions, el que té de patriarcal la seva ideologia i l'autoritarisme de les seves pràctiques.

De les dones per a la humanitat

Davant els menyspreus de l'imperi, els posicionaments del moviment de dones són cada cop més eloqüents. Així, si les lluites del segle passat es van caracteritzar principalment per obtenir drets específics, en el que va del nou segle estan en emergència desenvolupaments de propostes ubicades en els anomenats afers generals: el lliure comerç, la guerra, el model, la macroeconomia, la comunicació, la diversitat, la governabilitat mundial, etc.

Mentre la Marxa Mundial de les Dones està proposant la formulació d'una Carta de les Dones per a la Humanitat, que enfoca bona part de les problemàtiques abans citades, la Xarxa de Dones Transformant l'Economia s'ha bolcat al desenvolupament d'iniciatives sobre el lliure comerç; l'Articulació de Dones de Via Campesina enarborava la Campanya per la Defensa de les Llavors; la Federació Democràtica Internacional de Dones dona prioritat a la lluita per la pau...

Bona part de les preocupacions de les dones estan bolcades a pensar alternatives per fer viable la justícia econòmica i social. La feminització de l'exclusió, en un moment marcat per l'enlairament d'allò econòmic com a ideologia, on la cultura, la política, el quotidià, allò individual, el col·lectiu, tot es percep des de l'òptica d'una dinàmica cada cop més focalitzada en els èxits del sector financer i els rèdits del capital transnacional, col·loquen aquestes problemàtiques com a afers de primer ordre.

Així mateix, importants sectors del moviment de dones inscriuen en les seves estratègies la participació en espais amplis. En la Campanya Continental contra l'ALCA i altres espais de lluita contra el lliure comerç; al Fòrum Social Mundial; en l'Assemblea dels Moviments Socials; entre altres, la participació del moviment de dones és cada cop més consubstancial.

I, d'altra banda, és cada cop més notòria l'ampliació dels actors socials que conflueixen amb el moviment de dones en temàtiques específiques, en l'afar dels drets sexuals i reproductius, per exemple, l'activisme és més i més divers.

Ahora, com que els mecanismes excloents de la globalització neoliberal es potencien justament en la combinació de les múltiples formes de discriminació preexistents, entre les quals la desigualtat entre els gèneres és una de les de major massivitat, figura a l'agenda actual l'enfortiment d'interaccions amb altres moviments específics; com és el cas del combat al racisme.

Sens dubte, la cruesa dels menyspreus masclistes de l'imperi requerirà moltes accions combinades, de resistències sòlides, d'idees noves i d'accions per posar-les en pràctica; en això les dones tenen la gran experiència històrica no sols de resistència sinó també d'una creativitat que ha permès des de sempre la seva pròpia supervivència i la del conjunt.

En despuntar el segle es deia que aquest serà el de les dones, i sens dubte ho serà, perquè elles tenen l'ull posat en el seu futur i en el de la humanitat.